

**EUROPEJSKA KOMISJA
PRZECIWKO RASIZMOWI I NIETOLERANCJI**

**ZALECENIE NR 4 DOTYCZĄCE
OGÓLNEJ POLITYKI ECRI:**

**KRAJOWE BADANIA W KWESTII
DOZNAWANIA I ODBIERANIA DYSKRYMINA
CJI I RASIZMU Z PUNKTU WIDZENIA
POTENCJALNYCH OFIAR**

PRZYJĘTE 6 MARZEC 1998

Strasburg, 1998

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Odwiedź naszą stronę: www.coe.int/ecri

Europejska Komisja przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji:

Przywołując Deklarację przyjętą przez Głowy Państw i Rządów państw członkowskich Rady Europy na szczycie, który odbył się w Wiedniu w dniach 8-9 października 1993 r.;

Przypominając, że Plan Działań (Plan of Action) w kwestii zwalczania rasizmu, ksenofobii, antysemityzmu i nietolerancji ustanowiony jako część powyższej Deklaracji zaprosił Komitet Ministrów do utworzenia Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji z uprawnieniami, między innymi, do formułowania zaleceń w kwestii ogólnej polityki dla państw członkowskich;

Przywołując również Deklarację Kończącą oraz Plan Działań przyjęty przez Głowy Państw i Rządów państw członkowskich Rady Europy na ich drugim szczycie, który odbył się w Strasburgu w dniach 10-11 października 1997 r.;

Podkreślając, że Deklaracja Kończąca potwierdza, iż celem państw członkowskich Rady Europy jest budowanie wolnego, bardziej tolerancyjnego i sprawiedliwego społeczeństwa europejskiego oraz że wymaga to intensyfikacji walki przeciwko rasizmowi, ksenofobii, antysemityzmowi i nietolerancji;

Przypominając, że w swoim Zaleceniu w kwestii polityki ogólnej nr 1, ECRI zażądało od państw gromadzenia, w zgodzie z prawem europejskim, regulacjami i zaleceniami w sprawie ochrony danych i ochrony prywatności, gdzie oraz kiedy jest to właściwe, danych, które mogą być przydatne w ocenianiu i oszacowywaniu sytuacji i doświadczeń grup, które są szczególnie

zaleca rządowi państw członkowskich podjąć kroki dla zapewnienia że krajowe badania dotyczące doświadczenia i postrzegania rasizmu i dyskryminacji z punktu widzenia potencjalnych ofiar są organizowane pod wpływem inspiracji wyływającej ze wskazówek zawartych w Załączniku do tego zalecenia.

podatne na skutki rasizmu, ksenofobii, antysemityzmu i nietolerancji;

Podkreślając, że dane statystyczne dotyczące rasizmu i aktów dyskryminacji oraz dotyczące sytuacji grup mniejszościowych we wszystkich dziedzinach życia są niezbędne dla identyfikacji problemów i sformułowania odpowiedniej polityki;

Przekonani, że takie dane statystyczne powinny być uzupełnione danymi dotyczącymi nastawienia, opinii i postrzegania;

Uznając w związku z tym, że w uzupełnieniu badań wśród ogółu populacji badania, które są nakierowane na ustalenie doświadczeń i sposobu postrzegania rasizmu i dyskryminacji przez potencjalne ofiary, będą nowym i wartościowym źródłem informacji;

Uznając, że rezultaty takich badań mogą być wykorzystywane na różne sposoby do naświetlania problemów i poprawy sytuacji;

Uznając ponadto, że potwierdzenie wagi doświadczeń i sposobów postrzegania potencjalnych ofiar przynosi ważne postanie zarówno społeczeństwu jako całości jak i samym zainteresowanym grupom;

Witając z zadowoleniem fakt, że takie badania zostały już zorganizowane w licznych państwach członkowskich;

Odnosząc, że organizowanie takich badań na terenie całej Europy dostarczy bardziej szczegółowy obraz sytuacji w kwestii rasizmu i dyskryminacji zarówno na poziomie krajowym jak i na poziomie europejskim;

Załącznik do zalecenia ECRI w kwestii polityki ogólnej nr 4

Wskazówki dla zorganizowania badań dotyczących doznawania i sposobu odbierania rasizmu i dyskryminacji z punktu widzenia potencjalnych ofiar

I. Ogólne cele takich badań

1. Celem typu badania scharakteryzowanego w tym zaleceniu jest uzyskanie obrazu problemów rasizmu i nietolerancji z punktu widzenia aktualnych oraz potencjalnych ofiar. To nowatorskie podejście wiąże się z prowadzeniem badań wśród członków różnych grup podatnych na akty rasizmu, ksenofobii, antysemityzmu i nietolerancji w kwestiach zmierzających do ujawnienia informacji o ich doświadczeniach z rasizmem i dyskryminacją oraz z postrzeganiem różnych aspektów społeczeństwa, w którym żyją. Dane zgromadzone dotyczą zatem wrażeń i doświadczeń członków szczególnie podatnych członków grup. Takie dane mogą uzupełniać i wzbogacać ilościowo dane dotyczące incydentów rasistowskich, poziomu dyskryminacji w różnych dziedzinach oraz dane dotyczące opinii i sposobu odnoszenia się większości populacji wobec grup mniejszościowych oraz zagadnień rasizmu i nietolerancji.

II. Organizacja badań w praktyce

2. Projektowanie oraz wprowadzanie w życie takich badań może być powierzone naukowcom lub instytucjom posiadającym doświadczenia w dziedzinie rasizmu i nietolerancji przy czym badania praktyczne zostaną przeprowadzona przez organy badawcze.
3. Grupy mniejszościowe wybrane jako „kategorie” do badań będą zależały od sytuacji kraju, mogą, na przykład obejmować grupy emigrantów, mniejszości narodowych i/lub inne podatne grupy.
4. Podczas wybierania, które grupy włączyć jako „kategorie” czynniki, jakie należy wziąć pod uwagę mogą obejmować wielkość wskazanej populacji oraz informacje już dostępne, odnoszące się do stopnia dyskryminacji, w obliczu której stawała każda z grup (na przykład: statystyki zatrudnienia, informacje dotyczące skarg z zakresu dyskryminacji).
5. Włączenie „kontroli” lub „kontrastowania” grup może być właściwe dla zapewnienia podstawy porównań: na przykład grupy mniejszościowe, które ogólnie nie wydają się być stawiane w obliczu wielkich problemów dyskryminacji i rasizmu mogą być włączone do badań.
6. Dobre statystyki społeczne zawierające różnorodne informacje takie jak miejsce urodzenia, pochodzenie etniczne, wyznanie, język ojczysty, obywatelstwo etc. ułatwiają organizowanie takich badań. Jeśli ten rodzaj danych nie jest dostępny, alternatywne środki identyfikowania i badania będą musiały zostać znalezione.
7. Należy wziąć pod uwagę, że pewne grupy mogą być szczególnie narażone na ryzyko jeśli chodzi o rasizm i dyskryminacje - na przykład nielegalni emigranci mogą być trudno dostępni dla tego rodzaju badań.

III. Projekt badań

8. Oprócz zagadnień dotyczących tła socio-ekonomicznego oraz innych detali faktycznych, przedmioty badań mogą wchodzić w zakres następujących, szerokich kategorii:
  - pytania odnoszące się do konkretnych sytuacji takie, jak kontakty z różnymi władzami (np. policja, służba zdrowia, opieka społeczna, instytucje edukacyjne) oraz z innymi instytucjami (np. banki, agencje mieszkaniowe) i establishment (np. pracodawcy, restauracje, miejsca rozrywki, sklepy): pytania mogą badać jak długo, w określonym przedziale czasu (np. ostatni rok, ostatnich pięć lat) respondenci byli ofiarami niesprawiedliwego traktowania z przyczyny przynależności do grupy mniejszościowej i jakiego rodzaju niesprawiedliwego traktowania doświadczyli.
  - Pytania odnoszące się do percepcji możliwości uczestniczenia w społeczeństwie na równych podstawach, znajomość określonych środków służących poprawie sytuacji grup mniejszościowych, obszar, w jakim te możliwości mogą zostać urzeczywistnione (obszary obejmujące np. możliwości powodzenia w edukacji i szkoleniu zawodowym, możliwości zatrudnienia)
  - Pytania odnoszące się do percepcji i nastawienia: tematy mogą obejmować, rozmiar zaufania do instytucji, stosunek wobec emigracji i polityki w sprawie mniejszości, ocenę kraju jako rasistowskiego czy ksenofobicznego, problemy dotyczące religii, stosunku do innych grup, trudności w utrzymywaniu kontaktów z większością populacji, identyfikacja z krajem goszczącym i z krajem pochodzenia, plany zostać lub powrócić, gdzie jeden czuje się bardziej „w domu”, etc. Włączenie takich tematów umożliwi odślonięcie interesujących relacji pomiędzy stopniem doświadczanej dyskryminacji i różnymi nastawieniami i percepcjami.
9. Należy odnotować, że takie pytania generują głównie dane w sprawie subiektywnego doświadczania dyskryminacji. Jednakże, obiektywne studiowanie aktów dyskryminacji jest w każdym razie niezwykle trudne, jak „in vivo” ma to miejsce w różnych dziedzinach życia. Raporty w sprawie subiektywnie doświadczanej dyskryminacji są cenne jako wskaźniki, szczególnie, kiedy są one oceniane na tle innych informacji takich, jak statystyki zatrudnienia, protokoły policyjne, złożone skargi etc.

IV. Uzupelnienie badań

10. Przez oznaczony przedział czasu badania uzupełniające mogą być prowadzone, żeby zbadać zmieniające się schematy dyskryminacji i rasizmu w czasie lub włączyć inne grupy.
11. Rezultaty badań mogą być wykorzystywane na różne sposoby, na przykład: ujawniać dziedziny, gdzie działania są szczególnie niezbędne; oceniać i wypracowywać strategie, które uwzględnią doświadczenia i troski badanych grup; podnosić świadomość społeczną i zrozumienie problemów dyskryminacji, jak są one widziane z punktu widzenia ofiar; podnosić świadomość wśród tych, którzy pracują w określonych dziedzinach o tym, jak ich instytucje i praktyki są postrzegane przez grupy mniejszości (np. policja, pracodawcy, dostawcy usług etc.).

